

Esemény: Képi Tanulás Műhelye

Időpont: 2016. október 6.

Előadó: Virág Ágnes

Diszciplína: Kognitív nyelvészet

Felkért hozzászóló: Szelid Veronika kognitív nyelvész

Absztrakt

Vizuális metafora és kortárs művészet

A művészettörténet-tudomány(ok)ban nincs homogén módszertan annak értelmezésére, hogy a műalkotások jelentése hogyan jön létre, hogyan fogjuk fel azt, valamint a szemlélő számára mit jelenthet a látott objektum (formalizmus: Heinrich Wölfflin, Alois Riegl, ikonológia: Erwin Panofsky, szemiotika: Mieke Bal és Norman Bryson). Úgy vélem, hogy a kognitív nyelvészeti paradigma nem kizárólagos, de lehetséges módszertant nyújthat a jelentés megértésének folyamatához a képzőművészet területén is (Gerard Steen 1999, 2007, 2011; Ester Šorm 2013; Pragglejaz Group, 2007).

A kognitív nyelvészek közül Charles Forceville volt az, aki a legátfogóbb módon foglalkozott a piktorális és a verbo-piktorális metaforákkal, ezért előadásom nagyobb részében arra törekszem, hogy különböző tanulmányai alapján (Forceville 2002, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013) koherens vizuális metaforaelméletet állítsak fel figyelembe véve az általa hivatkozott történeti előzményeket (John M. Kennedy 1974, 1982; Noël Carroll 1994; Albert Rothenberg, 2008). Forceville „fiktív” vizuális metaforaelméletét, amelynek része az elemzés módszere, a HÁZ fogalomhoz kapcsolódó kortárs művészeti korpuszon alkalmaztam. Célom volt a főbb vizuális fogalmi metaforák és azok altípusainak meghatározása. Előadásomban azokat a problémákat emelem ki, amelyekkel a módszer alkalmazása során szembesültem (a prototipikus keretek változása, a forrás- és a céltartomány elemeinek megfeleltetése).

Az eredmények a hipotézist nagymértékben befolyásolták, ennek következtében feltételezem, hogy a műfaj és a médium a kortárs művészetben kevésbé fontos, mint *a motívumok összetettsége*, amely alapvetően meghatározza azt, hogy vizuális metaforáról, vagy vizuális metonímiáról beszélhetünk. A korpuszkutatás következő fázisa arra irányul vajon a kapott eredmények összeegyeztethetők-e, illetve a módszert mennyiben szükséges módosítani annak ismeretében, hogy Šorm és Steen (2013) kis létszámú empirikus kutatásaikban „a hangosan gondolkodás” technikáján keresztül kimutatták, hogy a vizuális metaforák értelmezését *az összeférhetetlenség meghatározása, annak érzékelése és a kontextus feldolgozása* határozza meg.

Kulcsszavak: vizuális metafora, egyterűség (homospatiality), összeférhetetlenség (incongruity/non-compossibility), egyirányúság (unidirectionality), szándék (deliberateness/intention)

Bibliográfia

Vizuális metafora

Julius Koetsier, Charles Forceville, *Embodied identity in werewolf films of the 1980s' for special issue „The Moving Image and the Embodied Mind” of Image and Narrative* 2014, 15(1).

Charles Forceville, Billy Clark, „*Can pictures have explicatures?*”, in: *Linguagem (Dis)curso* 2014, 14(3), 1-22.

Charles Forceville, „*The strategic use of the visual mode in advertising metaphors*”, in: *Critical Multimodal Studies of Popular Culture*, szerk. Djonov és Zhao New York, Routledge, 2013, 55-70.

Charles Forceville, Thijs Reckens, „*The GOOD IS LIGHT and BAD IS DARKNESS metaphors in feature films*”, in: *Metaphor and the Social World*, 2013, 3(2).

Charles Forceville, *FINDING ONE'S IDENTITY IS GOING HOME in animation film*, in: *Metaphor and Symbol*, 2013.

Charles Forceville, Roelf Kromhout, *LIFE IS A JOURNEY: the SPG schema in the videogames Half-Life, Heavy Rain, and Grim Fandango*, in: *Metaphor and Social World* 2013, 3(1), 100-116.

Charles Forceville, *Creativity in pictorial and multimodal advertising metaphors*, in: *Discourse and Creativity*, szerk. Rodney Jones, Harow/Pearson/Longman, 2012, 113-132.

Charles Forceville, Marloes Jeulink, *The flesh and blood of embodied understanding: The source-path-goal schema in animation film*, in: *Pragmatics and Cognition* 2011, 19(1), 37-59.

Charles Forceville, *Why and how study metaphor, metonymy, and other tropes in multimodal discourse?*, in: *Comunicação, Cognição e Media I*, szerk. A.S. da Silva, J.C. Martins, L. Magalhães, M. Gonçalves, Universidade Católica Portuguesa, Braga, 2010, 41-60.

Charles Forceville, Eduardo Urios-Aparisi, *Multimodal Metaphor*, New York, Mouton de Gruyter, 2009.

Albert Rothenberg, *Rembrandt's Creation of the Pictorial Metaphor of Self*, in: *Metaphor and Symbol*, 2008, 23:2, 108-129.

Charles Forceville, *The identification of target and source in pictorial metaphors*, in: *Journal of Pragmatics* 34:1, 2002, 1-14.

John M. Kennedy, *Metaphor in picture*, in: *Perception*, Vol. 11, 1982, 589-605.

John M. Kennedy, *A Psychology of Picture Perception*, Jossey-Bass Publishers, San Francisco/Washington/London, 1974.

Noël Carroll, *Visual metaphor*, in: *Aspects of Metaphor*, szerk. Jaakko Hintikka, 1994, 189-218.

Módszertan

Piotr Twardzisz, *Metonymic Target Identification: In Search of a Balanced Approach*, in: *Nordic Journal of English Studies* 2014, 13 (1), 104-29.

Ester Šorm és Gerard Steen, *Processing visual metaphor: A study in thinking out loud*, 2013, in: *Metaphor and the Social World* 3:1, 1-34.

Gerard Steen, *From three dimensions to five steps: The value of deliberate metaphor*, in: *metaphorik.de* 21/2011, 83-110.

Gerard Steen, *Finding Metaphor in Discourse: Pragglejaz and Beyond*, in: *Culture, Language and Representation*, 2007, 9-25.

Pragglejaz Group, *MIP: A Method for Identifying Metaphorically Used Words in Discourse*, in: *Metaphor and Symbol*, 2007, 22 (1), 1-39.

Gerard Steen, *From Linguistic to Conceptual Metaphor in Five Steps*, in: Raymond Gibbs, Gerard Steen, *Metaphor in Cognitive Linguistics*, Amsterdam: John Benjamins, 57-77.